

TOUR MAGAZINE

Rij- en rusttijden voor beginners

Wie bepaalt de rij- en rusttijden?

De rij- en rusttijden zijn vastgesteld met de Europese Verordening 561/2006 en het Arbeidstijdenbesluit Vervoer van 1 december 2006. Deze verordening regelt de rij- en rusttijden voor vrachtautochauffeurs én touringcarchauffeurs. In alle lidstaten van de Europese Unie gelden dezelfde voorschriften. In de meeste andere Europese landen geldt het AETR-verdrag. De inhoud daarvan is in het najaar 2010 gelijkgetrokken met Verordening 561. De herinvoering van de '12 dagen regeling' is per 4 juni 2010 van kracht geworden.

Wie controleert de naleving van de rij- en rusttijden?

De naleving van de rij- en rusttijden wordt in Nederland met name gecontroleerd door de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW), de Arbeidsinspectie, de Verkeerspolitie en andere korpsen van het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). Ook andere opsporingsdiensten kunnen in sommige situaties controle uitvoeren.

ren. In het buitenland wordt de controle door vergelijkbare instanties gedaan.

Hoe wordt de naleving van de rij- en rusttijden gecontroleerd?

Sinds 2006 moet iedere nieuwe touringcar voorzien zijn van een digitale tachograaf. Met deze digitale tachograaf worden alle ritten, die met dat voertuig worden gemaakt, tot op de seconde en tot op de meter vastgelegd. De touringcarchauffeur moet voordat hij gaat rijden zijn bestuurderskaart in de digitale tachograaf invoeren. Uit het geheugen van deze digitale tachograaf valt met een speciale controlekaart exact uit te lezen welke chauffeur op welke dagen welke ritten heeft uitgevoerd. In touringcars van voor 2006 zit meestal nog een analoge tachograaf. In deze touringcar gebruikt de chauffeur dan een papieren tachograafschijf waarop zijn rit wordt vastgelegd. Indien een dergelijke analoge tachograaf kapot gaat, moet deze vervangen worden door een digitale tachograaf.

Over welke periode worden de rij- en rusttijden gecontroleerd?

Iedere touringcarchauffeur moet bij een controle onderweg over de lopende dag en de laatste 28 kalenderdagen kunnen laten zien of hij op deze dagen gewerkt heeft. Om dit aan te tonen kan de chauffeur zijn digitale bestuurderskaart en/of zijn tachograafschijven van de analoge tachograaf en/of verklaringen van zijn werkgever laten zien (voor vrije dagen). Formeel mag een opsporingsambtenaar bij een controle – ook in het buitenland – iedere overtreding

beboeten die gedurende deze 28 dagen is begaan. In Nederland wordt ieder touringcarbedrijf regelmatig gecontroleerd door de Inspectie Verkeer en Waterstaat. Bij deze bedrijfsinspectie wordt een groot aantal riddagen uit een aaneengesloten periode gecontroleerd. In het buitenland worden minder vaak bedrijfsinspecties uitgevoerd en ligt de nadruk meer op controle onderweg.

Welke sancties staan er op het overtreden van de rij- en rusttijden?

De boetebedragen verschillen per land – en soms per opsporingsambtenaar – en kunnen duizenden euro's bedragen. Daarnaast kan een chauffeur gedwongen worden om een periode tot 45 uur rust te nemen, wanneer hij de afgelopen periode geen of een te korte dagelijkse of wekelijkse rust heeft gehad. In dat geval mag de touringcar met passagiers pas verder rijden

De digitale bestuurderskaart als vervanging van de tachograafschijf

Een uitleg waarom een touringcarchauffeur gebonden is aan strikte arbeids- en rijtijden

wanneer er een andere chauffeur ter plaatse is of er vervangend vervoer is geregeld. In veel landen kan na een overtreding formeel gekozen worden tussen het betalen van een borgsom en een beschikking. Bij een beschikking wordt de overtreding erkend en kan er geen bezwaar meer gemaakt worden tegen de bekeuring. De borgsom is meestal twintig procent hoger dan het boetebedrag, maar dan behoudt men het recht om de zaak voor de rechter te brengen. Indien de chauffeur of het touringcarbedrijf de juistheid van de geconstateerde overtreding bestrijdt, moet gekozen worden voor een borgsom. Indien er een oneerlijke of buitenproportionele boete wordt opgelegd kan deze gemeld worden bij http://euro-controle-route.eucms/forms/inventory_fines.php.

Hoeveel uur mag een touringcarchauffeur per dag rijden?

Het gaat hier om rijtijd, want bij het werk van een touringcarchauffeur moet onderscheid gemaakt worden tussen arbeidstijd en rijtijd. De zuivere rijtijd, dus de tijd dat de chauffeur achter het stuur in een rijdende touringcar deelneemt aan het verkeer, bedraagt maximaal 9 uur per dag. Deze rijtijd mag twee keer per week verlengd worden tot 10 uur per dag. In één week mag een chauffeur maximaal 56 uur rijden en per twee weken maximaal 90 uur. Wanneer een chauffeur in de eerste week 50 uur heeft gereden, mag hij in de tweede week dus nog maar 40 uur rijden. Dit kan betekenen dat, wanneer u een chauffeur extra zou willen laten rijden buiten het afgesproken werk om, dit niet mogelijk is omdat daar bij de planning géén rekening mee is gehouden. Misschien zit de chauffeur dus al aan zijn maximum aantal rijuren.

Hoeveel uur mag een touringcarchauffeur per dag werken?

Hier gaat het om arbeidstijd. De dagelijkse rust moet 11 uur aaneengesloten bedragen, zodat per etmaal (24 uur) 13 uur overblijft. De dagelijkse rust mag ook gesplitst worden in een periode van 3 uur gevolgd door een periode van 9 uur aaneengesloten, waarbij dan dus 12 uur arbeidstijd overblijft. De dagelijkse rust mag maximaal drie keer per week beperkt worden tot 9 uur aaneengesloten. In één week mag een chauffeur maximaal 60 uur werken (piekbelasting). Over een half jaar genomen mag hij gemiddeld maximaal 55 uur per week werken.

Wat is arbeid?

Voor een touringcarchauffeur is arbeid: rijden, toezicht houden op het in- en uitstappen van passagiers, laden en lossen van bagage en alle

andere werkzaamheden om de veiligheid van het voertuig, lading en passagiers te verzekeren. Arbeid is echter ook de periode waarin een chauffeur niet vrijelijk over zijn tijd kan beschikken en bij het voertuig of het bedrijf moet zijn en hij gereed is om aan het werk te gaan. Ook het verplaatsen, bijvoorbeeld per personenauto, vanaf huis of bedrijf naar de plek waar de chauffeur met het rijden in de touringcar begint, telt mee als arbeidstijd. Dit is een gevolg van het zogenoemde Skills-arrest. Dit geldt trouwens ook voor de terugweg. Wanneer een chauffeur bijvoorbeeld in Zuid-Limburg het stuur van een collega overneemt voor een meerdaagse reis, geldt de autorit van huis of bedrijf als arbeidstijd.

Waarom mag onze chauffeur 's avonds in Parijs geen rondrit meer maken?

Wanneer een gezelschap enkele dagen naar een stad als Parijs gaat, dan wil men de eerste of de laatste avond vaak nog een rondrit door de lichtstad maken. Helaas is dat vaak niet mogelijk. Hoe komt dat? Een voorbeeld ter illustratie. Een groep leerlingen vertrekt om 08.00 uur van school naar Parijs. Hun chauffeur is al om 07.15 uur met zijn werkzaamheden (ophalen en controleren bus en naar school rijden) begonnen. Na een voorspoedige reis met ruime koffiepauze en lunchpauze, zodat de chauffeur voldoende pauze heeft gehad, komt het gezelschap om 14.30 uur bij het hotel. Na het inchecken brengt de chauffeur het gezelschap naar de Eiffeltoren en de Sacré-Coeur en om 18.00 uur is men terug bij het hotel. In totaal heeft de chauffeur ruim 7 uur daadwerkelijk gereden. Hij mag dagelijks negen of 10 uur rijden, dus wat let hem om 's

Belangrijk voor

Is het verplicht om in de touringcar een veiligheids gordel te dragen?

In een rijdende touringcar is het voor alle passagiers verplicht om de veiligheids gordel – mits deze op zijn of haar zitplaats beschikbaar is – te dragen. Deze verplichting geldt alleen wanneer de passagier zit. Het is dus niet verboden om in een rijdende touringcar te lopen, maar dit wordt wel nadrukkelijk afgeraden. Lopen in een rijdende touringcar dient dan ook tot het minimum beperkt blijven, bijvoorbeeld alleen om bij hoge nood het toilet te kunnen bezoeken. Lopen in een rijdende touringcar geschiedt voor eigen aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid van de passagier. Sinds begin 2000 is het verplicht om in een nieuwe touringcar op alle zitplaatsen een gordel te hebben. Is het de wens dat, bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van veiligheid, per se een touringcar voorzien van gordels gehuurd wordt, dan kan daar bij het boeken van de touringcar om gevraagd worden. Minder dan de helft van de Nederlandse touringcars dateert van vóór de verplichte installatie van veiligheids gordels en rijdt dus legaal zonder gordels op alle zitplaatsen.

Wie is verantwoordelijk voor het dragen van de gordels?

Voor vertrek dient het touringcarbedrijf of de chauffeur de passagiers te attenderen op de gordeldraagplicht. Dit kan door het geven van een veiligheidsinstructie door de chauffeur of reisleader en/of door speciale gordelplichtstickers en/of door het vertonen van een veiligheidsfilm. Passagiers van twaalf jaar en ouder zijn, nadat zij de gordeldraaginstructie hebben gekregen,

avonds nog een stadstour te maken? Volgens het arbeidstijdenbesluit moet de chauffeur per 24 uur tenminste 9 uur aaneengesloten rust hebben en mag hij dus maximaal 15 uur arbeid verrichten. Nu de chauffeur om 07.15 uur is begonnen mag hij tot maximaal 22.15 uur werken. Een beetje krap om na het diner nog een rondrit te gaan maken. Dit voorbeeld bewijst het grote belang om voor vertrek goede afspraken met het touringcarbedrijf te maken. Laat bijvoorbeeld bij het afsluiten van het contract het draibook van de reis zien, zodat de planningsafdeling van het touringcarbedrijf kan inschatten of de voorstellen haalbaar zijn.

in de touringcar

zelf verantwoordelijk voor het dragen van de gordel. Voor passagiers jonger dan twaalf jaar is formeel de chauffeur verantwoordelijk. Aangezien de chauffeur zich tijdens het rijden moet kunnen concentreren op het deelnemen aan het verkeer, is het aan de begeleidende volwassenen om toe te zien op het dragen van de gordels. Indien na een ongeluk blijkt dat een passagier in strijd met de voorschriften en instructie de gordel niet heeft gedragen, kan dat gevolgen hebben voor de verzekering. Uit Europese analyses van ongelukken met touringcars blijkt overduidelijk dat het dragen van de gordels de kans op (ernstig) letsel verkleint.

Hoeveel zitplaatsen heeft een touringcar?

Op het vergunningsbewijs van de RDW, dat in iedere touringcar aanwezig moet zijn, staat precies te lezen hoeveel passagiers er maximaal in de bus vervoerd mogen worden. Aangezien in Nederland – afhankelijk van de gevraagde classificatie – een touringcar per rit meer of minder zitplaatsen kan bevatten, geldt dat er maximaal net zo veel passagiers vervoerd mogen worden als er zitplaatsen beschikbaar zijn en de vergunning voorschrijft. Het is dus niet toegestaan om meer passagiers te vervoeren dan dat er zitplaatsen zijn. Het is ook niet (meer) toegestaan om bijvoorbeeld drie kinderen twee zitplaatsen te laten delen.

Tellen kinderen tot drie jaar mee als passagier?

Op basis van de zitplaatsenregeling hoeven kinderen tot drie jaar niet mee te tellen als passagier. In een bus met vijftig zitplaatsen kunnen dus meer dan vijftig personen vervoerd worden wanneer er enkele kleine kinderen bij zijn. Een baby mag desgewenst bij een

ouder of begeleider op schoot worden vervoerd. In dat geval dient de ouder beslist op een stoel met gordel te zitten en deze ook te dragen. Het kind kan dan los op schoot zitten. Zonder gordel bestaat het risico dat het kind bij een noodstop in de verdrukking komt tussen de ouder en de voorstoel. Uit oogpunt van veiligheid en comfort verdient het echter aanbeveling om voor kinderen tot drie jaar een eigen zitplaats te reserveren. Op deze zitplaats kan een Maxi-Cosi of vergelijkbaar zitje, met de veiligheidsgordel bevestigd worden. Het kind zelf kan dan met de gordels in de Maxi-Cosi worden vastgezet.

Moet een touringcar aangepaste kinderzitjes hebben?

Zolang een touringcar 'ongeregeld vervoer' verricht hoeven er géén speciale zitjes of stoelverkleiners voor kinderen gebruikt te worden. Uitsluitend bij 'geregeld vervoer', zoals het dagelijks vervoeren van kinderen naar school, is dit wel verplicht. Het is wel aan te raden, zeker voor de allerkleinste kinderen, om als ouder of begeleider zelf een Maxi-Cosi of stoelverkleiner mee te nemen, voor het veilig en comfortabel vervoeren van de kinderen.

Aanpassen van medicijngebruik in de touringcar?

Vanwege de oproep om zo min mogelijk te lopen in een rijdende touringcar en om zo min mogelijk gebruik te maken van het toilet, besluiten sommige passagiers om hun medicijngebruik aan te passen. Zij nemen bijvoorbeeld tijdens de reis hun plaspillen maar niet in, om minder vaak naar het toilet te hoeven. Dat is echter beslist niet de bedoeling! Juist tijdens een reis is het van groot belang om

alle voorgeschreven medicijnen op tijd in te nemen. Wanneer dat betekent dat onderweg toch gebruik moet worden gemaakt van het toilet is dat maar zo. Uw gezondheid staat centraal. Neem bijvoorbeeld ook een flesje water mee om de medicijnen in te kunnen nemen.

Roken in een touringcar?

Op basis van internationale wetgeving is het strikt verboden om te roken in een touringcar. Dat geldt ook voor de chauffeur, zelfs wanneer hij in een lege bus zit. Bij het plannen van een touringcarreis wordt meestal rekening gehouden met het rookverbod door regelmatig (rook-) pauzes in te lasten.

Mag ik alcohol drinken in een touringcar?

Het gebruik van alcohol in een touringcar is alleen toegestaan wanneer dit nadrukkelijk van te voren is afgesproken met het touringcarbedrijf. In een touringcar geldt overigens ook het verbod op het schenken van alcohol aan minderjarigen. Vanzelfsprekend is ook het gebruik en vervoeren van verdovende middelen in een touringcar verboden.

Waarom moet mijn bagage voorzien zijn van een duidelijk label?

Het is verplicht om ieder stuk bagage in de touringcar te voorzien van een duidelijk label met de persoonsgegevens van de eigenaar. De reden daarvoor is dat bij controle door bijvoorbeeld de douane of andere opsporingsambtenaren, geen misverstand mag ontstaan. Formeel is de chauffeur verantwoordelijk voor ieder stuk bagage waarop een naam ontbreekt. Met name vanwege het verbod op het smokkelen van verdovende middelen is dit van groot belang.

Hoe lang mag een chauffeur aaneengesloten rijden?

Een chauffeur mag maximaal 4,5 uur aaneengesloten rijden. Onder rijden wordt verstaan het rollen van de wielen. Hierna moet hij een pauze van tenminste 45 minuten nemen. Deze rust van 45 minuten mag desgewenst ook in twee delen opgenomen worden: eerst één periode van minimaal 15 minuten en daarna een periode van minimaal 30 minuten. Deze volgorde van 15 en 30 minuten is bindend voorgeschreven om misbruik te voorkomen. Want stel dat een chauffeur een paar minuten rijdt om ergens nog spullen op te halen, dan een half uur pauze neemt,

vervolgens zou hij dan bijna 4,5 uur kunnen rijden om dan pas 15 minuten te pauzeren, waarna hij weer 4,5 uur zou kunnen rijden. Dat zou inhouden dat hij met slechts 15 minuten pauze bijna 9 uur zou kunnen rijden! Om dit tegen te gaan en de veiligheid op de weg te vergroten is deze volgorde bindend voorgeschreven. Het is regelgeving die voor alle beroepschauffeurs geldt, of het nu vrachtautochauffeurs of om touringcarchauffeurs gaat.

Wat is een pauze?

Een pauze is een periode van tenminste 15 minuten aaneengesloten waarin de chauffeur

niet hoeft te rijden of andere werkzaamheden hoeft te verrichten. Dankzij nieuwe controleapparatuur kan een controleur tot op de seconde zien of een pauze wel de voorgeschreven minimumlengte heeft gehad. Wanneer een pauze net iets te kort is geweest – bijvoorbeeld 14 in plaats van 15 minuten – telt deze formeel niet mee als pauze en kan er dus een overtreding van de rij- en rusttijden ontstaan. In de situatie dat een chauffeur een half uur in de file staat en iedere vijf minuten zijn bus een paar meter naar voren moet rijden is er géén sprake van een pauze. Wanneer de chauffeur een reisgezelschap in een stad afzet, bijvoorbeeld voor een uurtje 'sight see-

ing', en hij op een parkeerplaats wacht, mag deze tijd wel meetellen als pauze, zodat de chauffeur daarna weer 4,5 uur mag rijden.

Hoe lang mag een dagtocht duren?

Per periode van 24 uur moet een chauffeur tenminste 9 uur aaneengesloten rust heb-

Als veiligheidsgordels aanwezig zijn, moeten ze gedragen worden

ben, Dat betekent dat een dagtocht met één chauffeur maximaal 15 uur mag duren. Binnen deze 15 uur valt dus ook de tijd die de chauffeur nodig heeft om 's morgens van het bedrijf met de bus naar het opstappunt van de dagtocht te rijden en 's avonds weer naar de garage te rijden. Wordt voor een dagtocht van het bedrijf of school gekozen voor een touringcarbedrijf dat bijvoorbeeld in een naburige gemeente is gevestigd, dan gaat de tijd nodig voor het aanrijden af van de beschikbare tijd voor de dagtocht. Het is verstandig om bij het huren van een touringcar duidelijke afspraken te maken over de inhoud en de maximale lengte van het programma, zodat het bedrijf desnoods een tweede chauffeur kan inzetten voor de terugreis.

Hoe zit het met een pendel met twee chauffeurs?

Voor een pendelrit met twee chauffeurs geldt dat de touringcar in een periode van 30 uur tenminste 9 uur aaneengesloten moet stilstaan. Aangezien ook een chauffeur op een pendelrit maximaal 9 uur – of twee keer per week 10 uur – mag rijden, betekent dit dat de touringcar in maximaal 20 ritten op de bestemming moet komen. Onder de oude regeling was het aantal ritten gelijk – maximaal 20 uur -, maar de minimale periode van een aaneengesloten rusttijd was dan 8 uur in plaats van 9 uur. Dit betekent dat de chauffeurs één uur korter de tijd hebben voor pauzes onderweg ten behoeve van de passagiers. Een pendelchauffeur heeft immers al pauze wanneer zijn collega rijdt, zodat de chauffeur wel aan zijn pauzes komt. Het eerste uur is facultatief. Dit houdt in dat de chauffeur dit uur zonder tweede bestuurder mag rijden. Hij kan deze periode gebruiken om een collega-chauffeur op te halen. Artikel 22 'Rusttijd bij pendelvervoer' van de CAO Besloten Busvervoer bevat een bovenwettelijke bepaling: indien de enkelvoudige diensttijd bij pendels en internationale lijndiensten langer gaat duren of langer heeft geduurd dan 18 uur, dient de tussenliggende rusttijd op de plaats van bestemming minimaal 11 uur te duren (wettelijk is slechts 9 uur verplicht).

Hoe lang is de wekelijkse rust?

Een chauffeur moet per week minimaal 45 uur aaneengesloten rust hebben. Deze wekelijkse rust mag verkort worden tot minimaal 24 uur. De gemiste uren moeten uiterlijk aan het einde

De auteur van deze 'Rij- en rusttijden voor beginners', mr. Nico Zethof, is manager Stichting Bus en secretaris van de Stichting Keurmerk Touringcarbedrijf.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met uw touringcarbedrijf of met Stichting Keurmerk Touringcarbedrijven, www.sktd.nl of raadpleeg www.ivw.nl.

van de derde week gecompenseerd worden. De nieuwe wekelijkse rust moet uiterlijk na zes periodes van 24 uur beginnen. Er hoeft bij de planning dus niet met kalenderdagen gewerkt te worden.

Hoe zit het met de '12 dagen regeling'?

Op 4 juni 2010 is de '12 dagen regeling' opnieuw ingevoerd. Deze regeling houdt in dat de (verkorte) wekelijkse rust tijdens lange meerdaagse reizen, één keer mag worden doorgeschoven naar het einde van de tweede week. Dit betekent dat een touringcarchauffeur pas na twaalf dagen (12 x 24 uur na aanvang werkzaamheden op de eerste dag) een rustdag hoeft te krijgen. Deze doorgeschoven rustperiode moet in aansluiting op de reguliere wekelijkse rust na terugkeer van de meerdaagse reis genoten worden. Dat kan betekenen dat een chauffeur na terugkeer maar liefst tot 90 uur – twee keer de wekelijkse rust van 45 uur – moet genieten. Met name bij meerdaagse reizen van zeven tot en met elf dagen is dat een ongunstige bepaling gelet op de inzetbaarheid. Daarbij is het dan ook nog zaak dat de chauffeur voor aanvang van deze meerdaagse reis géén openstaande rustdagen heeft, want anders zorgen deze ook nog voor complicaties. De '12 dagen regeling' mag alleen toegepast worden wanneer er sprake is van één meerdaagse reis met één reisgezelschap, waarbij tenminste 24 uur, inclusief een overnachting, in het buitenland wordt doorgebracht.

Voorbeeld van de planning van een dagtocht

Het plan is om 08.30 uur te vertrekken vanaf de school of het bedrijf. De chauffeur rijdt om 08.00 uur met de touringcar weg bij zijn bedrijfs-garage – dit betekent dat de chauffeur uiterlijk om 23.00 uur de bus weer bij het touringcarbedrijf geparkeerd moet hebben – en is keurig om 08.15 uur bij het opstappunt. Wanneer de chauffeur vervolgens tenminste 15 minuten stilstaat, telt deze periode als pauze. De chauffeur brengt vervolgens het gezelschap in 3 uur rijden naar de Franse Ardennen voor een kanotocht. Van 11.30 uur tot 16.00 uur is het gezelschap op het water. Vervolgens rijdt de chauffeur het gezelschap in ruim 2 uur naar een restaurant, waar men om 18.30 uur aankomt. Aangezien het nog minstens één uur rijden is naar het afstappunt en de chauffeur nog 15 minuten moet doorrijden naar zijn bedrijfs-garage, moet het gezelschap uiterlijk om 21.45 uur weg uit het restaurant. In

dit voorbeeld heeft de chauffeur 15+180+150+75 minuten = 7 uur gereden. Dit valt ruim binnen de norm van de rijtijd. Voor wat betreft de arbeidstijd zit de chauffeur echter al aan zijn maximumtijd. Wanneer het vermoeden bestaat dat het vanwege de gezelligheid in het restaurant wel wat zal kunnen gaan uitlopen, is het beter dit van tevoren aan het touringcarbedrijf kenbaar te maken. Dan kan er bijvoorbeeld voor gekozen worden om een tweede chauffeur met personenauto naar het restaurant te sturen. De eerste chauffeur kan dan met de personenauto naar huis en de tweede chauffeur kan het gezelschap – als het is uitgefist – weer veilig naar het vertrekpunt brengen. Dit betekent wel wat extra kosten voor de kilometers in een personenauto en twee overlappende chauffeursuren, maar die gezellige avond kan ongestoord worden vervolgd, zonder angst voor de klok.